

13.11.2018

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN ASETUS VÄYLÄVIRASTON MAKSUISTA JA MAKSULLISISTA SUORITTEISTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 jolloin Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulevat Väyläviraston tehtäväksi. Virasto vaihtaa nimeään, mutta muutoin virasto jatkaa keskeytyksettä toimintaansa. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut (tie-, rautatie- ja meriliikenteen ohjaus) muutetaan osakeyhtiöksi ja tehtävät siirretään perustettavaan valtion erityistehtäväyhtiöön (Traffic Management Finland Oy). Väylävirasto vastaa kuitenkin edelleen liikenteenohjauksen järjestämisestä, sitä koskevista sopimuksista ja rahoituksesta.

Tämä muutos edellyttää, että ministeriö antaa uuden asetuksen Väyläviraston maksullisista suoritteista.

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

PERUSTELUT

1. Nykytilan arviointi

Eduskunta on hyväksynyt 24.10.2018 hallituksen esityksen liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan uudistuksesta (HE 61/2018 vp laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi; EV 102/2018 vp). Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Kyseessä on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistus, jossa Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot yhdistetään uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulevat Väyläviraston tehtäväksi. Virasto vaihtaa nimeään, mutta muutoin virasto jatkaa keskeytyksettä toimintaansa. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut (tie-, rautatie- ja meriliikenteen ohjaus) muutetaan osakeyhtiöksi ja tehtävät siirretään perustettavaan valtion erityistehtäväyhtiöön (Traffic Management Finland Oy). Väylävirasto vastaa kuitenkin edelleen liikenteenohjauksen järjestämisestä, sitä koskevista sopimuksista ja rahoituksesta. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi on annettu erillinen laki (574/2018).

2. Esityksen valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenneviraston kanssa.

[Asetusluonnokset ovat olleet lausuntokierroksella 14.11 – 29.11.2018. Lausuntoja pyydettiin laajasti eri tahoilta, minkä lisäksi esitys oli vapaasti kommentoitavana lausuntopalvelu.fi -portaalissa. Yhteenveto lausunnoista on Hankeikkunassa (LVM075:2018)].

3 Esityksen vaikutukset

Asetuksen sanamuoto vastaa liikenne- ja viestintäministeriön virastouudistuksessa toteutettavia Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuuksia ja tehtäviä. Sen vuoksi Väyläviraston maksuasetuksessa ei enää ole mukana omakustannusarvon mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita eikä kiinteämaksuisia julkisoikeudellisia suoritteita meri- ja vesiliikenteestä.

Väyläviraston maksuasetukseen ehdotetaan uutta suoritetta, joka perustuu ratalain 40 §:n mukaiseen poikkeamisvaltuuteen, joka koskee rautatien suoja- ja näkemäalueita ja toimenpiderajoituksia.

Asetuksella ei esitetä korotuksia nykyisiin maksuihin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään Väyläviraston julkisoikeudellisista suoritteista ja niiden maksuperusteista sekä muista maksullisista suoritteista perittävistä maksuista.

2 § Kiinteämaksuiset julkisoikeudelliset suoritteet

Pykälän sanamuoto vastaa pääasiallisesti voimassa olevaa asetusta 653/2017. Aikaisempaan asetukseen verrattuna omakustannusarvon mukainen julkisoikeudellinen suorite 'liikenteenohjaus rautateiden vaihtotyöliikenteessä' muuttuu nyt kiinteämaksuiseksi julkisoikeudelliseksi suoritteeksi, jonka hinta on 70 euroa tunnilta.

Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Väylävirasto perii liitteen mukaiset kiinteät maksut, ovat seuraavat suoritteet:

- 1) ratalaissa (110/2007) tarkoitettu tasoristeyslupa;
- 2) alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetussa laissa (1121/2005) tarkoitettu erivapaus;
- 3) ratalain 40 §:n mukaisesti myönnettävä poikkeuslupa koskien lain 37–39 §:ssä säädettyjä kieltoja ja rajoituksia ja
- 4) liikenteenohjaus rautateiden vaihtotyöliikenteessä.

Kiinteämaksuisissa julkisoikeudellisissa suoritteissa ratalaissa (110/2007) tarkoitettujen tasoristeysluvan hinta säilyy nykyisenä 980 euronä.

3 § Maksulliset muut suoritteet

Pykälän sanamuoto vastaa pääasiallisesti voimassa olevaa asetusta 653/2017. Pykälään tehdään kaksi muutosta: muutetaan 1 momentin 4) kohta ja lisätään 1 momenttiin uusi 11) kohta.

Yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 2012/34/EU (rautatiemarkkina-direktiivin) lähtökohta on, että rataverkon käytön hinnoittelu on rataverkon haltijan päätösvallassa eikä siihen saa kytkeä minkäänlaisia hallinnollisia päätöksiä (esimerkiksi asetuksia tai määräyksiä).

Rautatiemarkkinadirektiivi on pantu Suomessa täytäntöön vuonna 2015 säädetyllä rautatielain muutoksella. Lain esitöissä (HE 13/2015 vp) todetaan, että Euroopan komissio on korostanut, että se tulee erityisesti kiinnittämään täytäntöönpanon valvonnassa huomiota rataverkon haltijan itsenäisyyteen maksusääntelyssä.

Säännökset palveluista ja niistä perittävistä maksuista ovat rautatielain 5 luvussa. Rataverkon haltijan on rautatielain 32 §:n mukaan julkaistava rataverkon hinnoittelua ja palveluiden käyttöä koskevat periaatteet verkkoselostuksessaan, joka julkaistaan aikataulukausittain.

Rautatielain nojalla annetun rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista palveluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1489/2015) perustelumuioston mukaan ainoastaan Liikenneviraston (jatkossa Väylävirasto) valtion rataverkon haltijana tarjoamien lisäpalveluiden (joista säädetään kyseisen asetuksen 3 §:ssä) hinnoittelussa tulee noudattaa maksuperustelakia. Muilta osin palveluiden hinnoittelu perustuu rautatielakiin ja sen taustalla olevaan rautatiemarkkinadirektiiviin.

Tämän mukaisesti pykälän 1 momentin 4) kohdassa mainitaan liiketaloudellisesti hinnoiteltavina suoritteina ainoastaan rautatielain mukaiset lisäpalvelut.

Rautateiden turvallisuusjohtamisjärjestelmästä säädetään rautatielain 40 §:ssä, jonka mukaan turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava kaikkien organisaatioiden toimintaa kuuluvien riskien hallinta. Rataverkon haltijan on otettava turvallisuusjohtamisjärjestelmässään huomioon rautatieliikenteen harjoittajien toiminnan vaikutukset rataverkkoon sekä huolehdittava siitä, että kaikki rautatieliikenteen harjoittajat voivat toimia yhteentoimivuuden teknisten eritelmien ja kansallisten turvallisuussääntöjen sekä turvallisuustodistuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

Tämän vuoksi Väyläviraston uudeksi maksulliseksi suoritteeksi esitetään suoritetta: 'rautatielain (304/2011) 40 §:n mukaiset turvallisuusjohtamisjärjestelmän edellyttämät yhteentoimivuuslausunnot sekä käyttö- ja koekäyttöluvat'. Suorite pitää sisällään seuraavat lausunnot ja luvat:

1. Radan ja kaluston yhteentoimivuuslausunnot
  - a. koeajolausunnot
  - b. käyttöönottolausunnot
  - c. ulottumalausunnot
  - d. erikoiskuljetusluvat
2. Radan laitteiden ja radanpidon kemikaalien luvat
  - a. koekäyttöluvat
  - b. käyttöluvat.

4 § Eräitä julkisoikeudellisen suoritteen maksun perintää koskevia säännöksiä
Pykälässä säädetään peruutettujen hakemusten, kielteisten päätösten ja uudelleen käsiteltävien hakemusten maksuista. Sanamuoto vastaa voimassa olevaa asetusta 653/2017.

5 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019. Suoritteista ja maksuista, joita koskeva asia on tullut vireille ennen tämän asetuksen voimaantuloa, peritään maksu asian vireille tulohetkellä voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

VOIMAANTULO

Esitetään, että asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.